

REC BULLETIN

REGIONALNI CENTAR ZA ŽIVOTNU SREDINU ZA CENTRALNU I ISTOČNU EVROPU
KANCELARIJA NA KOSOVU

SADRŽAJ

- 2** Aarhuska Konvencija
- 3** Mladi Ekolozi iz Varoši
- 4** Šta je životna sredina?
- 6** REC Field Office Kosovo i novi projekti
- 7** Šta je učešće javnosti?
- 8** Ekološke NVO iz regiona
- 8** Balkanski Informativni Servis

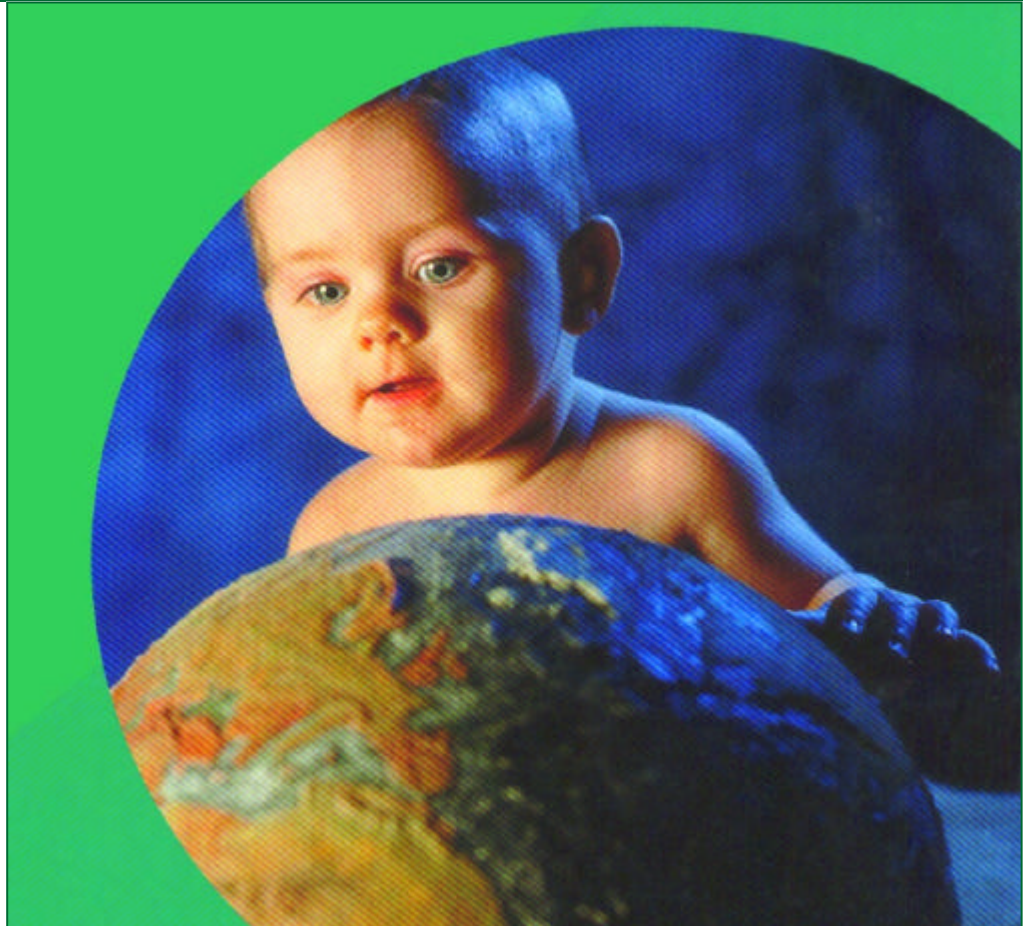
Finansirao:

British Office

SOROS

Fondacioni i Kosovis për Shqiptari të Papar
Kosovo Foundation for Open Society

Aarhuska Konvencija

Tridesetpet Evropske vlade plus Evropska Unija potpisale su Aarhusku konvenciju nazvanu "Pravo pristupa informacijama, učešću javnosti u donošenju odluka i pristupu pravosuđu po pitanju životne sredine", na Ministarskoj Konferenciji zaštitne životne sredine, u Aarhusu, Danska, 25. juna 1998.

Nastanak

Aarhuska Konvencija je nova vrsta ekološkog sporazuma. Ona povezuje ekološka i ljudska prava. Fokusirana je na međusobni uticaj između javnosti i vlasti u demokratskom kontekstu i zasniva novi proces za učešće javnosti u pregovorima i sprovođenju međunarodnih sporazuma.

Kakve novine donosi Aarhuska konvencija?

Aarhuska Konvencija predstavlja novi koncept i definicije uključujući...

- Priznavanje prava pristupa informacijama, učešću javnosti i pristupa pravosuđu, zasnovanog na pravu na odgovarajuću i zdravu sredinu,
- Široka definicija javnih vlasti, koja uključuje sve centralne i lokalne vlasti, kao i privatni sektor gde postoji odgovornost prema javnosti

Nastavak na strani 2

Aarhuska Konvencija

- osigurava pravo javnosti da aktivno učestvuje u donošenju ekoloških odluka, uključujući politiku i ekološko zakonodavstvo,
- podržava pravo na informisanost i učestvovanje u donošenju odluka, u kombinaciji sa pravom pristupa pravosuđu po ekološkim pitanjima za svu javnost,
- učestvuje institucija Evropske Unije kao potpisnika Konvencije i potreba sprovođenja načela Konvencije u međunarodnim institucijama (kao što je Svetska Banka, Evropska Investiciona Banka itd.) vezanim za životnu sredinu.

Učesnici

Konvencija je ratifikovana nakon dugih i teških pregovora, uz prisustvo ekoloških NVO-a, koji su bili predstavljeni širokom evropskom NVO koalicijom. Ova koalicija je bila podržana od strane Regionalnog Centra za životnu sredinu (REC) pod starateljstvom Ekonomske Evropske Komisije Ujedinjenih Nacija (UN/ECE).

Put za Aarhus

Pripremni rad otpočeo je u junu 1996, dok su se zemlje Srednje i Istočne Evrope priključile procesu tek posle novembra 1996, sa finansijskom podrškom zapadnih zemalja. Tokom ovog procesa 10 sesije razmatranja i 2 sastanka Radne Grupe za izradu Konvencije su se održala.

Radna Grupa se sastojala od predstavnika: Albanije, Rusije, Engleske, Nemačke i NVO koalicije. Poreklo Aarhuske Konvencije, novog međunarodnog ugovora, treba tražiti u jako izraženom razvoju na polju ekološkog pravosuđa i ljudskih prava. Blisko je povezana sa procesom "Environment for Europe"/ životna sredina Evrope" i istoimenom Deklaracijom Ministara životne sredine na Konferenciji u Lucernu (1993). U toj Deklaraciji od UN/ECE je zatraženo da razvije predlog zakonskog i administrativnog karaktera upoznavajući i podržavajući učestvovanje javnosti u donošenju ekoloških odluka. Na sledećoj konferenciji "životna sredina za Evropu" UN/ECE je predstavila smernice o pravima pristupa javnosti ekološkim informacijama i učestvovanju u procesu odlučivanja. Ove smernice su nazvane "Sofia Guidelines/Sofijske Smernice", i potpisane su na Ministarskoj Konferenciji "životna sredina za Evropu" u Sofiji 1995 god. Međutim,

ovim smernicama je nedostajao obavezan karakter međunarodnog pravosudnog mehanizma potrebnog za sankcionisanje kršenja ovih prava. Takođe međunarodni razvoj, u poslednjoj dekadi prošlog veka, međunarodnog pravosuđa imao je neosporan uticaj na način na koji je Aarhuska Konvencija napisana.

Problemi...

Pored otvaranja vanjskih sfera aktivnosti i mogućnosti javnosti sa velikom podrškom učestvovanja u donošenju odluka, Aarhuska konvencija je naišla na probleme u sprovođenju. Ovi problemi uključuju:

1. Ograničen broj zahteva za pristup informacijama kod lokalnih vlasti.
2. Nedostatak jasne strukture kako zatražena informacija treba biti dostupna, na lokalnom i nacionalnom nivou.
3. Spora brzina razvoja elektronskih ekoloških informacija.
4. Nedostatak iskustva i tradicije obrađivanja sudu za pitanja vezanih za životnu sredinu.

Sa ciljem doprinosa u odbrani prava svake individue sadašnje i buduće generacije, životna sredina odgovara zdravoj sredini i dobroj, svaka strana treba osigurati pravo javnosti na informacije o životnoj sredini, aktivno učestvovanje u ekološkom donošenju odluka i pravu pristupa pravosuđu.

Koraci ka budućnosti ...

U budućnosti Aarhuska Konvencija se mora ne samo potpisati od strane vlada, ona mora biti ratifikovana i istinski sprovedena u vladi zemalja.

1. Unapređenje postojećih nacionalnih zakonodavstava u zemljama potpisnicama Aarhuske Konvencije i upotpunjavanje nacionalnog zakonodavstva sa regulacijama, koje određuju procedure obezbeđivanja informacija,
2. Podizanje svesti javnosti i ekoloških NVO-a o pravima koja su ponuđena u Aarhuskoj Konvenciji, uključujući i objašnjenje o načinima na kojim Aarhuska Konvencija se može upotrebiti.
3. Ratifikovati sporazum o saradnji između ekoloških NVO-a i Agencija za zaštitu životne sredine i/ili ostalih ekoloških organa na nacionalnom nivou radi uvođenja učestvovanja javnosti i ekoloških NVO-a u donošenju ekoloških odluka.
4. Osnivanje ekološkog nacionalnog informacionog sistema i razvoj standardnog sistema izveštavanja, oba dostupna javnosti. ILG

REC BULLETIN je periodična publikacija Regionalnog centra za životnu sredinu - Kancelarije na Kosovu

Regionalni centar za životnu sredinu - Kancelarija na Kosovu, (nova adresa)

Sunčani Breg I, Ulica 3, Ulaz 1
tel: 038/ 552 123, e-mail: rec_kos@yahoo.co.uk

Christy Duijvelaar - Director

Shkipe Deda - Project Manager

Florina Skeja - Financial & Grants Manager

Blerim Vela - Information Officer

Fadil Bajrami - Grants and Project Manager

Aleksandar Savic - Project Officer

Mrika Maliqi - Office & Training Assistant

Mladi Ekolozi iz Varoçi

Na ovoj strani ekološke NVO sa Kosova imaju priliku da se predstavljaju javnosti. Ako želite da predstavite Vašu organizaciju u REC-ovom Bulletin-u, pošaljite Vaš članak REC Kancelariji na Kosovu.

Albana, Shpend, Lavdim, Ensara, Osman, Mërgita, Fatbardha, Drenusha, Qëndrim, Labinot, i Adnan...na prvi pogled ova imena deluju nevažno. Međutim, ovi ljudi su Mladi ekolozi iz osnovne škole "Visar Dodani". Oni predstavljaju istaknutu mrežu civilnih inicijativa i realizaciju njihovih ciljeva zaštitu životne sredine. Pod vodstvom koordinatora ove grupe, G-dja Xhemile Rysha, ovi aktivisti rade oko i u selu Varoçi.

Varoçi je tipično selo u blizini Uroševca, sa osnovnom školom u centru sela. U neposrednoj blizini sela prolazi reka Nerodimka. Selo ima oko 2700 stanovnika, koji se uglavnom bave poljoprivrednim radom. Ovim opisom nećete lako pomisliti da je ovo selo kao i svako drugo. Ali se ozbiljno varate... U Varoçi reka doprinosi izgledu sela, ustvari ona uništava izgled sela. Nešto malo pre sela, gde prolazi reka, sva otpadna voda iz Uroševca se uliva u reku. Povrh svega, rušnih i potencijalno opasnih zagađenja, nedostatak sistema za vodosnabdevanje primorava stanovnike da koriste izvore i bunare. Ovo je prouzrokovalo razne vrste zagađenja. Nažalost, to je stvarnost...

"Biće promena", kaže voditelj ove grupe, Lavdim Leka, koji je samo 13 godina star. On, zajedno sa 18 godina starim ortacima koji su organizovali više aktivnosti. "Jedan cvet za svaku učenicu", je jedna od prvih aktivnosti, koja je usledila nakon zagađenja sela i školskog dvorišta. Skorašnja akcija se zvala "čistoća je zdravlje i kultura"

Mladi Ekolozi Varoçi su aktivni još od 1996 god. Dosad nekoliko generacija učenika su bili aktivni u ovoj grupi. Naravno, izgradnja svoje ličnosti je dobra stvar, ali problem koji se javlja vezan za ovu grupu jeste taj da onda kada učenici završe srednju školu, oni odlaze u grad u srednju školu i tu prestaje njihova mogućnost njihovog rada u ovoj grupi. Prema rečima koordinatora Mladih Ekologa, g-dja Xhemile Rysha, ovo je prava šteta, zbog velikog entuzijazma koji je među mladim ljudima na polju zaštite životne sredine a koji nestaje nakon njihovog odlaska u srednju školu u Uroševcu.

Grupa je dobila konkretne rezultate u rešavanju problema u životnoj sredini sela Varoçi, vezanih sa podizanjem svesti o životnoj sredini. Lokalna radio stanica podržala je njihove inicijative upućene lokalnim medijima, ali ostali mediji nisu pokazali mnogo interesovanja. Možda je podizanje ekološke svesti medija prvo što treba uraditi.....

Naravno, grupi, kao i ostalim ekološkim NVO-ima na Kosovu, nedostaje radni prostor i dovoljno finansijskih sredstava. Međutim, ovi učenici nastaviti, kako g-dju Xhemile Rysha naglašava, sa veim aktivnostima u budućnosti, naročito po pitanju reke.

Kontakt Informacije:

Mladi Ekolozi

Adresa: selo Varoçi (Uroševac), Osnovna škola "Visar Dodani"

Kontakt osoba: Xhemile Rysha, Lavdim Leka

Tel: 0290 27 617

^ija je `ivotna sredina?

Autor: Renato Camarda

Vi{i Savetnik u Ministarstvu `ivotne Sredine UNMIK-a

Da li je stvarno mogu}e na Kosovu uraditi ne{to konkretno u cilju pobolj{anja `ivotne sredine? Li-no mislim da jeste, kada se odre|eni uslovi steknu.

1. Koliko smo zabrinuti, ljuti, ~ak depresivni zbog stanja `ivotne sredine na Kosovu? Na{a ose}anja su najmo}nija motivacija. Kako se ose}amo kada vidimo da se priroda zloupotrebljava, kada vidimo nelegalne akte, nelegalne u smislu da su protivzakonita i kao takva su protiv dru{tvene zajednice? Emocije su gorivo za na{a racionalna rasu|ivanja. Ako nismo emotivno motivisani bi}e te{kko da u-estvujemo u procesu promena.

2. Emocije uklju-uju ljutnju, strah, odbojnost, ali i sre}u, zadovoljstvo. Mo`da prvi put u poslednjih stotina godina ve}ina stanovnika Kosova ose}a da Kosovo pripada stvarno njima, to vi{e nije samo `elja, to je stvarnost, skoro stvarnost. Ranije, kada je stra}no nasilje i represija ~inila svakodnevnicu, te{kko je bilo identifikovati bilo {ta {to predstavlja javno dobro, ako javno dobro predstavlja ono {to pripada svakom, zato {to znate da odre|ena grupa ima vi{e prava, uklju-ujući i `ivotnu sredinu, gradove, prirodu. Pod ovim uslovima, mogu}e je da su ugnjetava-i smatrali `ivotnu sredinu kao ne{to strano, ne{to {to ne zaslu`uje pa`nju, zato {to ne pripada njima, ve} drugima.

3. Sada su se stvari promenile. Re-javno je dobila drugo zna-enje. Upravo otpo-inje, ali zbog ~injenice da stanovnici Kosova vi{e ne `ive pod represivnim re`imom, ali jo{ uvek `ive pod Me|unarodnim Protektoratom U.N., koja ima odgovornost upravljanja. Smer se progresivno kre}e ka u-e}u Kosovara, u razmeni znanja, u razvijanju Evropskih standarda i tehnologija. U novembru }e se odr`ati prvi politi-ki izbori, koji }e doneti veliku odgovornost Kosovarima. Nova vlada bi}e oformljena. Ne znamo {ta }e se desiti na kraju ovog politi-kog procesa, i ne znamo kakva }e kona-na prednost biti za Kosovo. Ono {to znamo je da, u svakom slu-aju, nove posledice nastaje od ove narastaju}e odgovornosti.

4. Kakve vrste posledice? Nekada je oru`ana borba najjednostavniji deo procesa oslobodjenja. U mnogim zemljama gde se ovo dogodilo, jako je te{kko stvoriti tr`i{ni ekonomski sistem, dobru strukturu vlade, sistem demokratskog u-e}a. Mlade demokratske snage moraju prona}i svoje mesto u svetu gde mo}ni me|unarodni interesi ostavljaju malo mesta prido{licama. U ovakvim situacijama, svaka kultura koja prolazi kroz period oslobodila-ke borbe reaguje druga-ije,

razvijaju}i razli-ite posledice. Na Kosovu, posle rata, postoji ve}ina koja se ose}a slobodno (skoro), manjina koja smatra da do nikakvog oslobodjenja nije do{lo, i tre}a je me|unarodna administracija i vojno prisustvo, koje garantuje sigurnost gra|anima, tako|e sa-injavaju}i objektivnu limitaciju aspiracija ve}ine.

5. Kakvu vrstu posledice, onda? Ako uzmemo u obzir da Kosovo u svakom slu-aju prolazi kroz tranziciju ka ne-emu {to jo{ uvek nije definisano, zaklju-ak je da na ljudski stav ova tranzicija }e uticati na razli-ite na-ine. Kakvi mogu biti ovi na-ini? Ranije, suo~eni sa istorijski neprijateljskom socijalnom i politi-kom sredinom, ve}inska kultura je razvila odbrambeni mehanizam uglavnom zasnovan na zatvorenoj porodi-noj strukturi, strukturi gde sve {to je javno je zabranjeno. Sada kada koncept javnog se {iri, stara tradicija mo`e lako postati pokreta~ve}ih posledica. Konflikt je stvoren. {tavi}e, u pro{losti individualno i ponekad antisocijalno ili kriminalno pona{anje moglo se smatrati kao posledica nedostatka nacionalne strukture. Sada, u ovom periodu tranzicije, kada se nacionalni identitet, nacionalna odgovornost ne mo`e u potpunosti razviti, postoji rizik da se staro pona{anje ponovo usvoji, da, suo~eni sa neizvesnom budu}no~-u, mnogi nastave ustaljenim destruktivnim putem.

6. Ovde, onda, mo`emo na}i i one koji `ele da kreiraju novu kulturu i novo dru{tvo. Sudo~eni sa mogu}nostima u tranziciji, trebamo se kretati ka osna`ivanju nove kulture, koja odgovara novostvorenim uslovima. A sa svim tim dolazi odgovornost, tako|e i prema `ivotnoj sredini, zato {to sada razumemo da ako ugro`avamo `ivotnu sredinu, ugro`avamo sami sebe i svoju decu.

7. Zbog nemogu}nosti poricanja, u pore|enju sa pro{lo}u, ve}ina stanovnika na Kosovu u`iva u slobodi. Preblem je da, ~ak i u ovo ~asu, mnogo ljudi ovu nastalu situaciju koriste kao mogu}nost da rade stvari zabranjene u pro{losti. Trenutno postoji ose}aj oslobodjenja od pro{le vlasti, i na`alost, verovanje da sada{nja administracija jo{ uvek nije sposobna da zaustavi o-igledno kr{enje zakona. U stvari, ovo pona{anje je oportunisti~ko. Neautorizovane produktivne aktivnosti, izgradnja, inicijative su svuda oko nas. Ovakvo pona{anje, mo`da, je razumno, u pogledu pro{log vremena, ali nije prihvatljivo vi{e, zbog opas-

nosti po ljudske `ivote i `ivotnu sredinu i nije pošteno prema ostalim građanima koji poštuju zakon.

8. U novembru održa se prvi izbori. Šta znamo o prioritetima koje će političari ponuditi u vezi `ivotne sredine? Koliko njih se stvarno obavezalo unaprijed `ivotne sredine? U svakoj mladoj demokratiji na svetu te se usmeravanju pažnje na probleme `ivotne sredine. Njihovi prioriteti su: proizvodnja, profesionalnost, dostojan standard `ivota, zdravlje, svi absolutno važni elementi. A zaštita `ivotne sredine? Neizbežno, pravo na `ivotnu sredinu, kao i `enska prava, smatraju se nevažnim. To može da `eka. Kao što znamo iz sadašnje svakodnevnice, zanemarivanje `ivotne sredine predstavlja infektivne zaraze, visok stepen smrtnosti dece, visok nivo prisutnosti raznih oblika kancera. Takođe predstavlja `ivot u ružnoj i depresivnoj stvarnosti, gde je malo mesta za lepotu. Da li je ovo sekundarno?

9. Po mom mišljenju, sada, kada se važna politička kampanja dešava, oni koji se brinu o `ivotnoj sredini trebalo bi da postave ovo pitanje, trebaju naglasiti to, i dobiti konkretne odgovore od svih političkih partija.

10. Aktivisti za zaštitu `ivotne sredine trebaju se oslo-

boditi prošlošću i tražiti `injenice. NVO-i se trebaju razviti, o njima treba suditi na osnovu onoga što rade u korist zaštite `ivotne sredine, `ak i simbolično, a ne na osnovu onoga što pričaju.

11. Ministarstvo za zaštitu `ivotne sredine još uvek `eka na dovoljan broj osoblja, adekvatnu opremu radi obavljanja svojih dužnosti, odobrenje za efektivnu politiku zaštite `ivotne sredine. Imamo prikladan zakon, trenutno važi, mada ne tako mnogo lokalnih i međunarodnih ljudi koji ga poštuju. I imamo novi zakon koji `eka odobrenje za primenu. Dolaze godinama nam doneti više osoblja i veći budžet. Ono što preostaje je da vidimo kako ćemo se organizovati i kakvu vrstu saradnje ćemo uspostaviti sa ostalim ministarstvima. Najvažnije, što preostaje je da vidimo kako će se nova vlast odnositi prema primeni zakona. Jer jedino ako se zakoni primenjuju i poštuju Kosovo i njegova vlada šteti i međunarodni ugled i poštovanje.

12. U svakom slučaju, svi oni koji se bore za otvoreno društvo, svi oni koji se bore za vladavinu zakona na Kosovu, svi oni koji se bore za o`uvanje `ivotne sredine za nas i našu decu trebaju da znaju da je ovo ministarstvo uz njih.

Načela pravde u zaštiti `ivotne sredine

1. Ekološka pravičnost utvrđuje svetost Majke Zemlje, ekološko jedinstvo i uzajamnu zavisnost svih postojećih vrsta, i pravo slobode bez ekološkog uništavanja.

2. Ekološka pravičnost zahteva javnu politiku zasnovanu na međusobnom poštovanju i pravdi za sve ljude, bez ikakve forme diskriminacije ili odstupanja.

3. Ekološka pravičnost podržava pravo na etiku, balansiranu i odgovornu upotrebu zemlje i obnovljive resurse u interesu održivosti planete za `oveanstvo i ostale `iva bića.

4. Ekološka pravičnost podržava univerzalnu zaštitu od nuklearnog testiranja, izdvajanje, proizvodnju i izlaganje toksičnih/opasnih otpada i otrova i nuklearno testiranje kao pretnju osnovnom pravu na čist vazduh, zemlju, vodu i hranu.

5. Ekološka pravičnost potvrđuje osnovno pravo na

političko, ekonomsko, kulturno i ekološko samoopredeljenje svih ljudi.

6. Ekološka pravičnost zahteva obustavu proizvodnje svih toksina, opasnog otpada i radioaktivnog materijala, striktnu odgovornost svih bivših i sadašnjih proizvođača i uvid detoksifikacije i zagađivanja tokom proizvodnje.

7. Ekološka pravičnost zahteva podjednako pravo u`estvovanja na svakom nivou u procesu donošenja odluka uključujući procene

potreba, planiranje, sprovođenje, evaluaciju.

8. Ekološka pravičnost podržava pravo svih radnika na sigurnu i zdravu radnu sredinu, bez pritisaka na izbor između nesigurnog `ivota i nezaposlenosti. Istovremeno potvrđuje pravo onih koji rade kod kuće na sigurnu `ivotnu sredinu bez opasnih materija.

Novi Projekti REC Kancelarije na Kosovu

Radionice o pisanju projekata

U cilju razvoja NVO-a, naša kancelarija je organizovala dve radionice o pisanju projekata u okviru programa "Small Grants on Solving Household Waste Problems/ Mali Grantovi za rešavanje problema

komunalnog otpada" i objašnjenja o REC-ovim kriterijumima kao i aplikacionim obrazcima. Prva radionica je bila organizovana u Mitrovici, 29.-og avgusta, u saradnji sa OSCE NVO centru u Mitrovici. Sve ekološke NVO, kao i one koje interesuje zaštita životne sredine iz regiona mitrovice i Vučitrna su bile pozvane. 15 predstavnika lokalnih NVO su se odazvale pozivu.

Druga radionica je bila održana u našoj kancelariji. Ovog puta smo pozvali predstavnike NVO-a sa preostalog prostora Kosova. Pozvani NVO-I su bili iz opština: Orahovac, Mala Kruša, Mališevci, Srbica, Klina, Podujevo i Kosovo Polje.

Radionica je održana 07. septembra, 2001 godine. Plan i program rada je bio isti kao u Mitrovici. Od 17 učesnika najmanje 4 je podnelo zahtev za grant posle ove radionice.

Sledeći zadaci

Poslednji rok za slanje predloga projekata za "Small Grants on Solving Household Waste Problems/ Mali Grantovi za rešavanje problema komunalnog otpada" bio je 03. oktobar 2001.

U međuvremenu REC Kancelarija na Kosovu je izabrala i unajmila članove za Grants Advisory Comity / Lokalni savetodavni Odbor (GAC). Sastanak GAC-a je planiran za drugu nedelju oktobra. Nakon GAC-ove odluke o najboljim predlozima projekata, REC Kancelarija na Kosovu je pismenim putem obavestiti NVO-e o odobravanju - neodobravanju projekata. Formulari o finansijskom izveštavanju i Ugovor biće spremni za potpisivanje, pripremljeni na srpskom i albanskom jeziku u zavisnosti od NVO-a.

Sastanak sa koordinatorima odobrenih projekata je planiran za prvu nedelju novembra, kada će biti potpisan ugovor između REC-a i NVO-a koje su dobile grantove. 14 oktobra je objavljivanje drugog kruga male finansijske pomoći na lokalnom nivou. Uputstva i aplikacioni formulari će biti izmenjeni ako je potrebno i razaslati na isti način kao i do sada preko OSCE centara za podršku NVO-ima ili ih možete downloadovati sa našeg web-sajta.

Sesije treninga zasnovanih na Aarhuskoj Konvenciji i učestvu javnosti

REC Kancelarija na Kosovu organizovaće trodnevni trening o učestvu javnosti u donošenju ekoloških odluka u Prištini. Ova radionica namenjena je opštinskim slušenicima i NVO-ima efikasno donošenje odluka, uticaj na politiku i poziv na otvoren dijalog. Cilj treninga je sjedinjavanje opštinskih slušenika i ekoloških NVO-a u aktivnom zajedničkom radu u korist bolje životne sredine. Opštinski slušeni koji su učestvovali na treningu o Lokalnom Ekološkom Akcionom Planu (LEAP) su dobrodošli na ovaj trening. Predstavnici ekoloških NVO-a mogu da se prijave za učestvovanje na trening o Aarhuskoj Konvenciji i učestvu javnosti G-din Shkipe Deda i/ili Mrika Maliqi u REC

Kancelariji na Kosovu na e-mail: rec_kos@yahoo.co.uk ili tel: 038/552 123

Trajanje: 3 dana

Datum: Novembar 9,10,11 od 9:00-17:00 svakodnevno

Lokacija: Priština - ta-na lokacija biće objavljena

Prijave: kod G-de Shkipe Deda

Jezik: Albanski (delimično na Engleskom)

Nekoliko dana pre treninga u Prištini REC Kancelarija na Kosovu organizuje 1,5 dan interaktivnu radionicu o učestvu javnosti u donošenju ekoloških odluka u Leposaviću. Ekološke NVO, predstavnici lokalnih vlasti i slušeni javnih slušeni su pozvani da učestvuju. Prijave za učestvovanje se podnose G-dinu Aleksandru Saviću u REC Kancelariji na Kosovu. Aplikacije možete poslati e-mailom na: a_savic_rec@yahoo.co.uk ili na telefon 018/362 905 ili 064/137 0 334

Trajanje: 1,5 dan

Datum: Novembar 6 od 13:30-17:30, i Novembar 7 od 9:00-17:30

Lokacija: OSCE Društveni Centar Leposavić

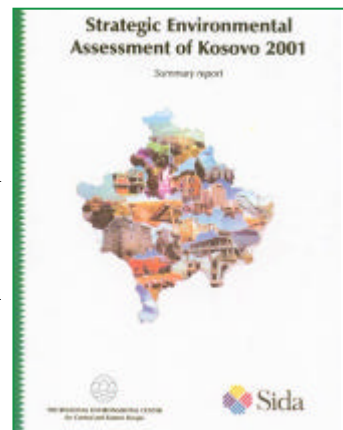
Jezik: Srpski (delimično na Engleskom- prevod obezbeđen)

Prijave: prijaviti se G-dinu Aleksandru Saviću

Završena je strateška procena životne sredine na Kosovu

U septembru je korigovani izveštaj nazvan 'Strategic Environmental Assessment for Kosovo/ Strateška procena stanja životne sredine na Kosovu' završen. Pun izveštaj na 60 strana u tvrdom povezu je dostupan za 7 DM. Skraćeni završni izveštaj je takode štampan na Albanskom i Srpskom početkom septembra. Zahvaljujući švedskoj Agenciji za Medunarodni Razvoj studija je urađena i publikacije na lokalnim jezicima mogu se besplatno naručiti. Kontakt: G-din Blerim Vela, e-mail: blerimvela@yahoo.com ili 038 552123 i G-din Aleksandar Savić, e-mail:

a_savic_rec@yahoo.co.uk ili na telefon 018/362 905 ili 064/137 0 334

Znanje je moć II

Britanska Kancelarija u Prištini je odobrila naš predlog projekta "Knowledge is Power II/ Znanje je moć II". Dužina projekta je 12 meseci i obezbeđuje širi pristup ekološkim informacijama, pomoći u podizanju znanja lokalnih ekoloških NVO-a, obezbediti mogućnost za učestvovanje javnosti i mogućnost za izgradnju kosovske ekološke mreže. U vezi dodatnih informacija kontaktirajte G-din Blerim Vela, e-mail: blerimvela@yahoo.com ili 038 552123 ili G-din Aleksandar Savić, e-mail: a_savic_rec@yahoo.co.uk telefon 018/362 905 ili 064/137 0 334

British Office

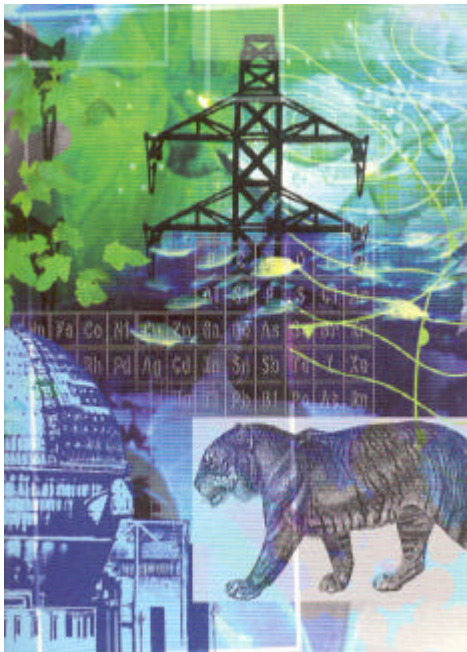
[ta je u-e{}e javnosti?

U-e{}e javnosti nije striktno definisano u Konvenciji. Uvodni deo, me|utim, nabrja neke od vrednosti i va`nosti samog u-e{}a javnosti. Najva`nija od svih je uloga u-e{}a javnosti u osiguranju mehanizama za javnost u odbrani prava na `ivot u adekvatnoj sredini za zdravlje i op`te dobro i ispunjenju du`nosti o za`titi `ivotne sredine. Uvodni deo tako |e nas podse}a o povi`enju kvaliteta i sprovo|enja odluka, doprinosi svesti javnosti u vezi ekolo{kih tema, daje javnosti mogu`nost da izrazi svoju zabrinutost i omogu|uje vlastima da vodi ra~una o njima. Tako |e u-vr{}uje odgovornost i transparentnost u dono{enju odluka i oja-ava podr{kku javnosti u odluka o `ivotnoj sredini. U svom srednjem delu, konvencija govori kako u-e{}e javnosti treba da postupa u izvesnim slu-ajevima dono{enja odluka i procesu kreiranja politike. Iz toga se mo`e zaklju-iti da U-e{}e javnosti mora biti blagovremeno, efektivno, adekvatno i zvani-no i treba sadr`ati informaciju, notifikaciju, dijalog, va`nost i odgovornost. Pravila o u-e{}u javnosti su podeljena u tri dela, u

zavisnosti od toga kako su postupci vlada razmatrani. ~lan 6 govori o u-e{}u javnosti u odlukama o specifi-nim aktivnostima sa potencijalnim zna-ajnim efektima na `ivotnu sredinu, na primer odluke o ponu|enim mestima, konstrukciji i radu

velikih fabrika, ili o plasiranju proizvoda na tr`i{te. ~lan 7 govori o u-e{}u javnosti u razvoju planova, programa i politike vezane za `ivotnu sredinu, koji uklju-uju delimi-ne ili potpune upotrebe planova, ekolo{kih akcionih planova i ekolo{ku politiku na svim nivoima. ~lan 8 govori o u-e{}u javnosti u izradi zakona i regulacija sa vlastima. Konvencija je osigurala ~vrstu odgovornost Vlada koje moraju obezbediti blagovremeno, efektivno i adekvatno u-e{}e javnosti. Izme|u ostalih su zahtevi koji se odnose na motifikaciju, vreme, relavantne informacije, komentare, odgovornosrt i komunikaciju. Konvencija tako |e podsti-e Vlade na uklju-ivanje javnosti kroz ostale mehanizme, kao {to je

osna`ivanje projekata interaktivnih sa javno{-u na preliminarnom nivou. Vi{e odre|enih odgovornosti se nalaze u ~lanu 6, u odobravanju koje na visokom nivou uklju-uje javnost, adekvatnom zakonskom garancijom, u odre|enim specifi-nim slu-ajevima dono{enja odluka, predstavljaju}i na-ela onih koji su ugro`eni i koji moraju imati uticaj na dono{enje odluka. Ve-a fleksibilnost je data Vladama u obavezama u ~lanovima 7 i 8, naro-ito sa respektom politike i nacrtu zakona

Sprovo|enje u-e{}a javnosti u praksi

Kada Vlada potpi{e Aarhusku Konvenciju i njen parlament rafifikuje Konvenciju, vlada ima obavezu sprovo|enja Konvencije u praksu. Naravno, svaka Vlada ima fleksibilnost u usvajanju Konvencije i obaveza i prilago|avanja istih u svoje nacionalne zakone i institucije sistema. Na Kosovu UNMIK-ova privremena uprava o-igledno nije potpisala Konvenciju. Me|utim, mnogi slu`benici UNMIK-a dolaze iz zemalja potpisnica Aarhuske Konvencije. Zbog toga logi-no je o-ekivati da privremena uprava UNMIK-a po{tuje pravo javnosti da u-estvuje u dono{enju odluka. U praksi jako je te{kko dobiti ikakvu informaciju od UNMIK-a, blagovremeno za svakog, po sadr`aju i na razuman (Ne-ingleski) na-in, dostupnu svim stanovnicima Kosova. Naravno, posleratna i trenutna situacija opravdava UNMIK zbog nedostatka javnih informacija, ali zar nije vreme da stanovnici Kosova preuzmu aktivniju ulogu u vezi `ivotne sredine tako da u-e{}e javnosti u budu-nosti bude nepore-iva?

U-e{}e javnosti u dono{enju odluka na posebnim zadacima

^lan 6 osigurava u-e{}e javnosti u dono{enju odluka i njeno razmatranje, bilo da dozvoljava ili ne specifi-ne aktivnosti, vlastima Ne zahteva se posebna procedura dozvoljavanja ili zabrane, kao {to su me|unarodni instrumenti ekolo{ke procene uticaja, ali onda kada se pokrene postupak, na osnovu ~lana 6 se zahteva sprovo|enje istog. U svakoj zemlji, me|utim, neke vlade zahtevaju odobrenje radi ispunjavanja aktivnosti koje ssu opisane u Konvenciji.

Konvencija podr`ava pravo ljudi da da aktivno u-estvuju u osnovnim odlukama koji uti-e na njihove `ivote. Istovremeno priznaje da kvalitet ovih odluka mo`e se unaprediti kroz aktivno u-e{}e zabrinute javnosti. U-e{}e javnosti u dono{enju odluka okuplja zajedno mnoge nosioce Konvencije u konkretne rezultate, i to je jedan od najva`nijih zadataka. ~lan 6 se sprovodi ~lanom 9, stavom 2 i 3.

Ekološke NVO iz regiona

U svakom izdanju "REC Bulletin-a", na ovoj strani možete naći srodnu NVO iz zemalja gde REC ima svoje kancelarije. Verujemo da ćemo na ovaj način ojačati regionalnu saradnju. Možda niste znali, ali REC ima I grant program za regionalnu saradnju. Za dodatne informacije kontakt osobe su: G-din Aleksandar Savi i G-din Blerim Vela.

Eko Centar Caput Insulae - Beli

Prioriteti: turizam/eko turizam, edukacija o zaštiti životne sredine, zaštita prirode

Adresa: Ede Jardasa 35, 51000 Rijeka

Kontakt osoba: Tea Perinčić,

Tel: (385 - 51) 840-525

E-mail: caput.insulae@ri.tel.hr

Hrvatski Centar "Znanje za okoliš"

Prioriteti: edukacija o zaštiti životne sredine, publikacije, zaštita životne sredine i prirode, turizam/eko-turizam

Adresa: Ul. Grada Vukovara 68, 10000 Zagreb

Kontakt osoba: Goran Horvat

Tel: ((385 - 1) 611-1110

E-mail: vlay@public.srce.hr

Planet Zemlja

Prioriteti: biodiverzitet, zaštita prirode, edukacija o zaštiti životne sredine, spoj sportskih aktivnosti i životne sredine

Adresa: Jaksiceva 9, 10000 Zagreb

Kontakt osoba: Ervin Poljak

Tel: (385 - 1) 549-916

E-mail: planet_zemlja@yahoo.com

Udruga Informacije za Ekologiju

Prioriteti: turizam/eko turizam, konferencije, edukacija o zaštiti životne sredine

Adresa: Korzo 2A/3, 51000 Rijeka

Kontakt osoba: Miroslav Grgas

Tel: (385 - 51) 211-305

E-mail: sunce@st.hinet.hr

Zelena Akcija

Prioriteti: poljoprivreda/održiva poljoprivreda, publikacije, upravljanje otpadom, edukacija o zaštiti životne sredine, zaštita prirode

Adresa: Ozaljska 93/II, 10000 Zagreb

Kontakt osoba: Ivana Ivčić

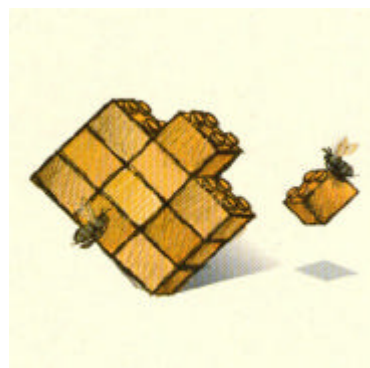
Tel: (385 - 1) 363-1362

E-mail: zelena-akcija@zg.tel.hr

Balkanski informacijski Centar Servis za ekološke interesne grupe

Postoji rastuća potreba za poboljšanjem komunikacije i protoka informacija između najvažnijih interesnih grupa u Regionalnom programu obnove životne sredine jugoistočne Evrope (REREP) kroz povećanje transparentnosti i efikasnosti procesa u celini.

Osnivanje ovog Servisa je najbolji način za širenje javne svesti u zemljama Pakta Stabilnosti o prioritetima REREP-a; praćenje rezultata svih projekata koji se sprovode u okviru Programa; objavljivanje rezultata ovih projekata; potpuno i nezavisno praćenje ovih projekata; obezbeđivanje boljeg pristupa informacijama o životnoj sredini i promovisanje nacionalne i prekogranične saradnje.

Informacioni servisi u REC-u

REC- Informativni servis, odgovara na vaše zahteve za informacijama o životnoj sredini u srednjoj i istočnoj Evropi. Po svakom vašem pitanju, bibliotekar i stručnjak završava kompjuterske baze podataka pretražuju sve REC resurse da bi vam pružili što više korisnih informacija, obično u roku od pet dana. Naš informacijski sistem dobija sve vrste zahteva za informacijama od različitih interesnih grupa:

NVO-ima su potrebne informacije o sponzorstvima, stanju životne sredine, institucionalnom razvoju i međunarodnoj saradnji sa ostalim NVO. Državnim institucijama su potrebne informacije o razvojnoj politici, zakonodavstvu, prijemu u EU, pozitivnoj praksi, primeni projekata i bazama podataka o projektima-partnerima.

Novinarima su potrebne informacije o kontaktima u državnim institucijama, istim tehnologijama, standardima za životnu sredinu, nezavisnim ekspertima, fondovima, stanju životne sredine i međunarodnoj saradnji. Akademcima su potrebne informacije o programima istraživanja i razvoja, sponzorstvima, međunarodnoj saradnji, ekološkim događajima i raznim bazama podataka.

REC je jedina organizacija koja se bavi životnom sredinom, koja obezbeđuje informacije na regionalnom nivou u centralnoj i istočnoj Evropi za sve ekološke interesne grupe.

Ko može da koristi BIS?

Ovaj servis je osnovan za Vašu zemlju i sve ostale zemlje Pakta Stabilnosti: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Bugarsku, Hrvatsku, BJR Makedoniju, Rumuniju, Jugoslaviju, uključujući Republiku Srpsku i Kosovo. Međutim i zemlje van ove oblasti, uključujući i one u centralnoj i istočnoj Evropi, Evropskoj Uniji i celom svetu su dobrodošle da koriste usluge ovog servisa.